

Jak pracovat s daty o migraci?
Nejčastější zkreslení dat o migraci
a jejich uvedení na pravou míru

TVÁŘE MIGRACE

Autor textu: Viktor Rumpík

Diakonie ČCE – středisko Západní Čechy

Terénní pracovník – Terén pro ohrožené osoby

Tento dokument vznikl za finanční podpory Evropské Unie. Za obsah tohoto dokumentu odpovídá výlučně Diakonie ČCE a za žádných okolností jej nelze považovat za názor Evropské Unie.

Dokument je publikován v rámci projektu „SDGs and Migration – Multipliers and Journalists Addressing Decision Makers and Citizens in the EU“, který realizujeme díky programu Evropské unie pro vzdělávání a osvětu (Development Education and Awareness Raising – DEAR).

Grafický design: **BOOM s.r.o.**

Tento projekt je financován
z prostředků Evropské unie.

Do projektu SDGs and Migration, řízeného Diakonií ČCE, jsou zapojeny následující organizace: Global Call to Action Against Poverty (Belgie), Bulgarian Platform for International Development (Bulharsko), Federazione Organismi Cristiani Servizio Internazionale Volontario (Itálie), ActionAid Hellas (Řecko), Ambrela (Slovensko) a Povod (Slovinsko).

JAK PRACOVAT S DATY O MIGRACI?

Dochází k výraznému nárůstu migrace, migrují převážně samotní muži a jsou migranti zátěží pro sociální systém? Jaké je jejich postavení na pracovním trhu? Stojí uprchlíci skutečně o pomoc, nebo chtějí jen do bohatých zemí? S využitím kvantitativních dat rozebíráme nejčastější stereotypy spojené s migrací. Text usnadní orientaci ve statistikách, korektní využití demografických dat a jejich zasazení do širších souvislostí.

Se zavádějícím zobrazováním migrace se často setkáváme z důvodu nedostatku času na rešerše dat a širšího kontextu, které jsou pro interpretaci tak komplexního tématu nezbytné, což má za následek opakování stále stejných stereotypů. (Jurečková, Pospěch 2019). Využití kvantitativních dat, ze kterých média čerpají nejčastěji, s sebou nese i problémy spočívající v tom, že jsou tato data lehce manipulovatelná a neukazují podstatu migračních procesů, kterou jsou ekonomické, sociální i kulturní faktory. Vedle toho práce s kvantitativními daty znamená obecně práci se statistikami, které jsou tvořeny sběrem dat zakotveným v kvantitativních metodách. Taková konstrukce dat probíhá často na základě poptávky zadavatelů nadnárodní, státní či komerční povahy a data jsou tak nástrojem určité politiky (Trlifajová 2015). Zároveň jsou data, ze kterých demografové a sociologové sestavují statistiky, ovlivněna nejen zadavatelem, ale i samotným výzkumníkem. Vytváření statistik je ošemetný proces, kdy výzkumník „...měří ‘od stolu’ abstraktní souvislosti mezi kvantitativními daty, jejichž ‘sběr’ sám neprováděl a vytváří závěry o lidech či sociálních jevech, které nikdy neviděl, či nezažil...“ (Toušek 2009: 25, uvozovky upraveny). Z dat nevyčteme pluralitu motivací ani charakteristiky migrujících, a tak i práce s takovými daty může být v nezkušených rukou velmi ošidná. Některé z neduhů, které provází práci s těmito převážně sekundárními daty¹, zde ukážeme na několika následujících příkladech.

RŮST MIGRACE: migrace ve světě roste nebývalým tempem

Nárůst migrace ve světě provází geopolitické globalizační procesy, jedná se tak o vesměs přirozené pohyby. Celosvětově se počet mezinárodních migrantů odhaduje v roce 1990 na 154 milionů. Společně s nárůstem populace se zvyšuje² od 90. let i počet migrujících na 272 milionů lidí v roce 2018 (UNPD 2020a). Z podílu 2,9% mezinárodních migrantů ve světové populaci v 90. letech, stoupl tento podíl pouze o 0,6%, a sice na 3,5% migrantů v celosvětové populaci (UNPD 2020a). Evropa³ v letech 2014-2016 zaznamenala nárůst imigračních pohybů v důsledku vzniku několika destabilizačních procesů v zemích Blízkého Východu, bývalého Sovětského svazu a Afriky (konflikty, klimatické změny, politické nepokoje). V roce 2000 měla Evropa 7,8% imigrační populace. Během následujících dvou dekád sledujeme nárůst imigrační populace na 9,6% v roce 2010, na 10% v roce 2015 a v současné době můžeme odhadovat 11% (UNPD 2020a).

Ve světě tedy za posledních 30 let došlo k nárůstu migrujících o 0,6% a v Evropě tomu je o 4,1% ve vztahu k celkové populaci za stejné časové období, což je obdobné jako nárůst počtu migrantů v České republice od pádu železné opony (o 3,7%). V Evropě se pak nejedná se o nové trendy, ale spíše o návaznosti na historické a sociální vazby.

¹ Údaje vytvořené pro jiné účely než pro samotný výzkum či mediální výstup. Opakem jsou primární data, která jsou vytvořena pro účely daného výzkumu. V kvalitním sociálním výzkumu i při poctivé žurnalistické práci se neobejdeme bez obou typů dat.

² Jedním z vysvětlení nárůstu migrantů v několika málo zemích (zejména Francie, Německo a Velká Británie) jsou dřívější vazby koloniálních a kolonizovaných zemí, např. Pákistán – Velká Británie, Maroko – Francie. Dalším faktorem jsou úmluvy OSN o ochraně lidských práv a obchodní bilaterální smlouvy mezi jednotlivými zeměmi, např. Německo – Turecko. Počty lidí narůstají a narůstaly v zemích globálního Severu úměrně tomu, jak probíhaly strukturální změny v cílových i zdrojových destinacích, jak fungovalo nastavení migračních (imigračních i integračních) politik, jak se rozvíjely sítě migrantů a jak se měnil rozvojový potenciál obou prostorů.

³ Populace Evropy ve stejném období stoupla ze 725 mil. na 743 mil., tedy o 0,02%.

GENDER: obraz migrujících osamocených mužů

Současné trendy hovoří naopak o tzv. feminizaci migrace, kdy od 80. let minulého století dochází k nárůstu počtu žen migrantek. Vzrůstá i trend poptávky po pracovní síle v sféře tzv. „ženské práce“, jako jsou služby, práce v domácnostech, ošetrovatelství a péče – tzv. care drain (viz např. Souralová 2009). Z dostupných dat o genderovém složení migrační populace vyplývá, že zhruba 48% všech migrujících jsou ženy (UNPD 2020b), tj. 131 milionů osob z 272 mil. migrujících. V regionu Středozevního moře (Itálie, Malta, Řecko, Španělsko a Kypr) bylo v lednu 2020 zaznamenáno 7735 osob, z toho 58,7% bylo mužů, 16,2% žen a 25,1% dětí (UNHCR 2020a).

I v České republice kopíruje genderové složení migrační populace světové trendy (UNPD 2020b). Ženy migrantky byly v ČR zastoupeny ke konci roku 2018 podílem 43,17%. Podrobněji mezi cizinci ze zemí EU tvořily ženy 39,26% a mezi cizinci ze zemí mimo EU dosahuje podíl žen migrantek v populaci 45,9%. Neplatí tedy, že EU je vyhledávána pouze osamělými muži migranty a nic nenasvědčuje ani tomu, že by se měla situace v blízké době měnit.

CIZINCI⁴ V ČR: cizinci jako zátěž sociálního systému a obraz cizinců zabírajících místa na trhu práce

Nezaměstnanost v České republice byla k 31. 12. 2019 na úrovni 2,6% (ČSÚ 2020a), v porovnání s průměrnou úrovní nezaměstnanosti zemí EU, která činila 6,2% (EUROSTAT 2020).

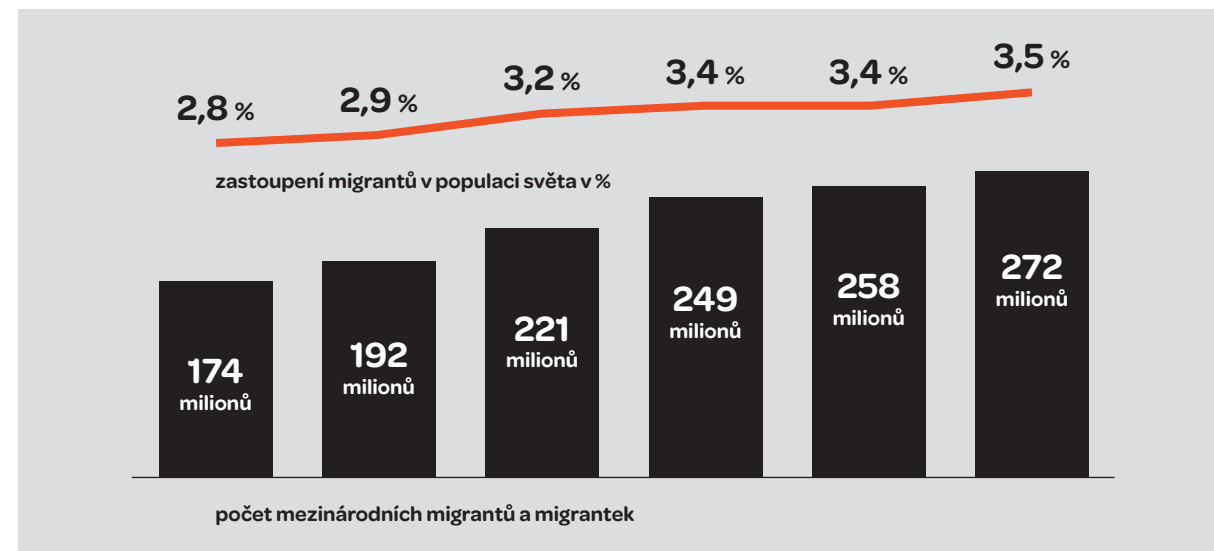
Zaměstnávání cizinců je logickým vyústěním migračních pohybů v rámci světa, EU i České republiky. Migrace z globálního Jihu na globální Sever jsou, optikou rozvojových studií, důsledkem nerovností ve světě, které způsobují faktory vnější i vnitřní povahy (blíže např. De Hann 1999). Rozvoj ekonomiky v České republice je silným podnětem (tzv. pull faktor) pro pracovní migraci⁵. Dle dat Českého statistického úřadu a Úřadu práce⁶ lze nahlížet na cizince jako na „zachránce české ekonomiky“ (Jungwirth 2019).

⁴ Definici cizince pro účely našeho media kitu je přejata z cizineckého zákona (zákon č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území České republiky a o změně některých zákonů): „Cizincem se rozumí fyzická osoba, která není státním občanem České republiky, včetně občana Evropské unie.“. Tato definice pro nás zahrnuje cizí státní příslušník s krátkodobým, přechodným a trvalým pobytem v České republice a takto reflektují cizince i statistiky Cizinecké policie. Třeba říci, že statistiky cizinců (tedy i jejich udávané počty) se liší, zejména pak počty cizinců pracujících v ČR (659 tis. k 31. 12. 2018) a počty cizinců evidovaných ve statistikách Cizinecké policie (566 931 k 31. 12. 2018). Pro účely media kitu počítáme se statistikami Cizinecké policie, potažmo Českého statistického úřadu, který od Cizinecké policie čerpá svá data. Jako poznámku uvedme, že daná diskrepance mezi počtem všech cizinců evidovaných na Cizinecké policii a všech pracujících cizinců, je způsobena porušováním předpisu o registraci občanů EU na odbor cizinecké policie (OPA), přičemž občané EU mohou na území ČR pobývat přechodně na základě průkazu totožnosti nebo cestovního dokladu a nemusejí disponovat žádným dalším povolením k pobytu, ale mají povinnost se při pobytu delším než 3 měsíce zaregistrovat. Naopak krajské pobočky Úřadu práce ČR disponují jinými daty (zpravidla vyššími čísly počtu cizinců), neboť evidují závazné hlášení pracovních míst obsazených cizinci. Zaměstnaní cizinci samozřejmě nejsou omezeni horní hranicí ekonomicky aktivní populace ČR (64 let) a naopak ve statistikách chybí děti, studenti a nepracující důchodci, či jiné ekonomicky neaktivní skupiny cizinců. Interpretace dat o zaměstnávání cizinců je velmi složitá a je vždy třeba vymezit populaci, se kterou počítáme, stejně tak časový úsek, ve kterém se interpretace dat pohybuje (srov. Trlifajová 2015).

⁵ Ta je jako každá migrace podmíněna mnoha faktory, zejména sociálními sítěmi, příbuzností regionů zemí původu a ČR, stejně jako potřebou vyplnit mezery na českém trhu práce.

⁶ Dále jen ČSÚ a ÚP.

Populace mezinárodních migrantů a migrantek roste za poslední čtvrtstoletí úměrně nárůstu populace celosvětové.

Zdroj: World Migration Report (Mezinárodní organizace pro migraci, 2020)

Cizinci v České republice skutečně pracují a žijí, aniž by ve velké míře zatěžovali sociální systém. Míra uchazečů na jedno volné pracovní místo je v České republice v průměru 0,6 osoby (ČSÚ 2020c), pracovní síly tak v ČR dlouhodobě chybí⁷. Na základě aktuálních dat (k 31. 12. 2019) nelze tvrdit, že cizinci zabírají pracovní místa české populaci. Data z ČSÚ blíže hovoří o tom, že každý osmý zaměstnanec či podnikatel je cizinec, jedná se tedy o 659 tis. osob. Z nich 29,5% pracuje ve zpracovatelském průmyslu, 17,6% v administrativě, 9,9% ve velkoobchodu a 9,1% ve stavebnictví (Cizinci v České... 2019).

Dle posledních dostupných informací z listopadu 2019 se na území ČR nachází 593 053 cizinců (blíže viz pozn. pod čarou č. 4, ČSÚ 2020b). Podíl cizinců vedených v evidenci uchazečů na úřadech práce (tedy oficiálně nezaměstnaných) byl 7525 osob, s nárokem⁸ na podporu v nezaměstnanosti 3034 osob. Procentuálně vyjádřeno, pouze 1,26% všech cizinců v ČR bylo nezaměstnaných a jen 0,5% všech cizinců čerpalo podporu v nezaměstnanosti (Cizinci v České... 2019, srov. OECD 2020a). Je nutno uvést, že občané i cizinci bez registrace v evidenci⁹ uchazečů o zaměstnání nemohou čerpat sociální dávky hmotné nouze (Zákon č. 111/2006 Sb., zákon o pomoci v hmotné nouzi). Systém sociální pomoci tak evidentně nijak nezatěžují.

⁷ Podíl nezaměstnaných osob, tj. počet dosažitelných uchazečů o zaměstnání ve věku 15-64 let k obyvatelstvu stejného věku k 30. 11. 2019 zůstal na 2,6 %. Lidí v produktivním věku ubývá, a dle Oddělení demografické statistiky ČSÚ bude ubývat i nadále. Další snižování počtu obyvatel v produktivním věku předpokládá nejnovější projekce obyvatelstva ČSÚ i pro období let 2018–2022. Projekce předpokládá každoroční kladné saldo migrace (tedy že dojde k nárůstu imigrační populace), které bude posilovat počet obyvatel zejména v produktivním věku (Němečková 2019), pozn.: saldo migrace je rozdíl mezi počtem přistěhovačů a vystěhovačů.

⁸ Dle znalostí z praxe sociálních pracovníků Diakonie Západ z Terénu pro ohrožené osoby, ne každý cizinec uplatňuje nárok na podporu a velmi často ji nečerpá.

⁹ Do evidence uchazečů o zaměstnání se mohou evidovat jen cizinci s trvalým pobytem, občané EU nebo jejich rodinní příslušníci a držitelé mezinárodní ochrany (zákon č. 435/2004 Sb., zákon o zaměstnanosti). V případě, že mají cizinci nárok na podporu v nezaměstnanosti, mohou být účastní veřejného zdravotního pojištění. Pokud ne, musí si pojištění hradit v komerční pojišťovně, která nekryje všechny výlohy spojené s případnou léčbou a některé zdravotní subjekty takové pojištění neakceptují, což vede k riziku nemoci a ohrožení na životě.

ROZVOJ A REMITENCE: cizinci a jejich přínos

Často sporná optika na možný přínos cizinců imigračním zemím dovoluje silnou manipulaci s daty a jejich de-interpretaci populistickými stranami či uskupeními v rozporu s demokratickými hodnotami cílových zemí. Silný růst ekonomiky evropských rozvinutých zemí implikuje přemíru pracovních míst (viz předchozí téma), migranti tak pro evropské země tvoří aktivum v podobě pracovních sil. Integrace cizinců na trh práce se ale v různých zemích liší a není možné objektivně posoudit globální přínos migrantů pro globální Sever.

Opomenout nelze ale ani přínos migrace pro země zdrojové ve formě tzv. remitencí. Jedná se o toky idejí, dovedností a financí od migrantů¹⁰ do zemí původu (blíže viz např. IMF 2009, Drbohlav 2015). Data o objemu a tocích ekonomických remitencí jsou primárními nositeli informací o možnostech rozvoje emigračních zemí prostřednictvím jejich migrujících. Míru remitencí nicméně není možné přesně vyčíslit, a dokonce i údaje Světové banky se v jednotlivých publikovaných obdobích liší.

Rovněž odhady remitencí pro ČR, které vychází z dat ČSÚ a Světové banky, jsou zkreslené nedostatkem dat (blíže Stojanov 2015). Vychází pouze z remitencí zasílaných oficiálními kanály, tj. bankovními transfery, jejichž objem sice stále narůstá, avšak činí jen malou část všech odhadovaných toků (srov. Gosh 2006). Kritika zmiňuje i absenci studií domácností u jednotlivých migračních skupin, případně nereprezentativnost a problém reliability takových výzkumů (Stojanov 2015).

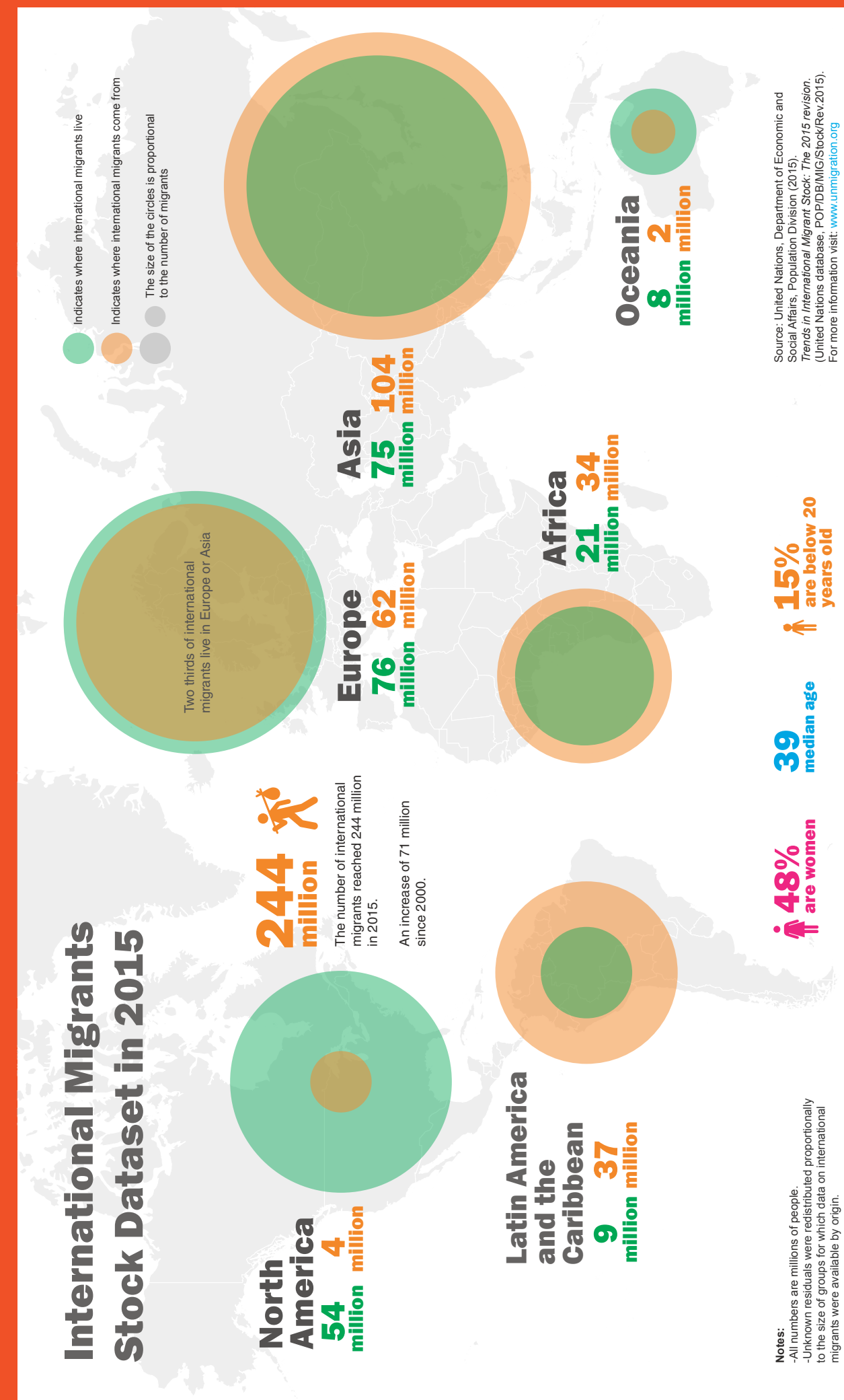
Celosvětově činil v roce 2018 celkový objem všech zasílaných ekonomických remitencí 624.451 mld. USD, do rozvojových zemí bylo odesláno 482.000 mld. USD (World Bank 2020a). Česká republika v roce 2017 obdržela dle dat ČSÚ ze zahraničí 83,8 mld. Kč a odesláno bylo 47,6 mld. Kč (Zábojníková 2018, srov. World Bank 2020b, Migration and remittances... 2019). Kvůli struktuře imigrační populace ČR převládají neoficiální cesty přenosu remitencí, jako jsou osobní převozy remitencí dopravními prostředky, tzv. zasílání „po řidiči“ (Ukrajina, Moldavsko, Bulharsko). Neoficiální cesty převodu remitencí jsou využívány jak z důvodů vyhnutí se vysokým nákladům oficiálních bankovních převodů, tak z důvodů kulturních, kdy důraz na sociální kapitál umožňuje distribuovat remittance přes známosti¹¹.

Snížení poplatků za bankovní převody a zjednodušení transferů by v konečném důsledku mohlo být dalším přínosem ekonomice imigračních zemí, neboť objem oficiálních transferů by se zvýšil a tím i četnost odvodů za ně. Remittance nemají výhradně podobu finanční, nýbrž i naturální, hovoří se ale i o remitencích sociálních. Prozatím chybí data o transferech plynoucích ze zemí migrantů do zemí imigračních, přičemž takové transfery lze v praxi zaznamenat.

Rozvojový potenciál cizinců v případě pracovní migrace je zcela jasný – Česká republika je z hlediska imigrační populace cílovou zemí téměř výhradně pracovních migrantů. S tím, jak se zde cizinci usazují, bude docházet k rozvoji jejich potenciálu v České republice pracovat a podílet se tak na místní ekonomice, přičemž mohou pomoci mateřským zemím v rozvoji a z něho plynoucí redukci další emigrace.

¹⁰ Zde důraz na osobu, která žije na území jiného státu, než jehož je občanem déle než jeden rok (dle IOM), zároveň daná osoba v kontextu remitencí musí být účastníkem legální ekonomiky dané země (IMF 2009).

¹¹ Migranti často nerozumí bankovním, online a nebankovním převodům peněz a proto se raději uchýlí k osobním transferům.

MIGRACE V GLOBÁLU: uprchlíci nestojí o pomoc, ale chtějí jen do bohatých zemí, proto nejdu do České republiky

Mezi lety 2011 a 2015 došlo k významným migračním pohybům v důsledku nestabilní situace v Africe a na Blízkém Východě. V letech 2014 a 2015 se přes Středozemní moře dostalo do Evropy odhadem 1,2 mil. osob ze Sýrie, Iráku, Afghánistánu, Eritrei a dalších zemí (UNHCR 2020a). Ze studie organizace Člověk v tísni vyplývá, že počet zmínek o aktérech migrace v médiích klesá od září 2015, stejně jako klesá počet příchozích do Evropy „po vodě i po souši“ (Pospěch, Jurečková 2019). V ČR naopak na politické úrovni dochází k řízené pracovní migraci bez důrazu na integraci příchozích. Vedle toho vede latentní pracovní migrace cizinců ze třetích zemí se schengenskými turistickými vízy a přemíra agenturního zaměstnávání často k nelegálnímu zaměstnávání, pracovnímu vykořisťování a sociálně patologickým jevům¹². Ve svém důsledku tak politická reprezentace vytváří neregulérní postavení občanů třetích zemí, které evropská ekonomika potřebuje ke svému přežití.

Uprchlíci z Afriky či Blízkého Východu nemají v České republice většinou žádné sociální vazby, kromě toho není česká majoritní společnost takové migraci příliš nakloněna a politická reprezentace v médiích tuto rétoriku podporuje a deklaruje na politické úrovni. Žadatelé o mezinárodní ochranu tak do ČR víceméně nesměřují¹³, drobnou výjimku tvoří např. uprchlíci z Arménie, Ukrajiny a Gruzie (MVČR 2020).

Budeme-li mluvit o osobách nuceně přesídlených (forcibly displaced people) jejich počet činí světově 70,8 mil. Z toho je 41,2% vnitřně přesídlených osob, které jsou přesídleny v rámci svých domovských zemí a 25,9% osob jsou uznaní uprchlíci přijatí v nových zemích. Žadatelů o azyl je celosvětově 3,5 mil. lidí a dle UNHCR je 80% těchto lidí usazeno v sousední zemi (UNHCR 2020b). Největšími hostitelskými zeměmi dle počtu uprchlíků jsou v sestupném pořadí Turecko, Pákistán, Uganda, Súdán a výjimku tvoří Německo (UNHCR 2020b).

¹² Bezdomovectví, nelegální status, sociální vyloučení, viktimizace, alkoholismus a narušení mezilidských vztahů.

¹³ Počty nových žádostí o udělení mezinárodní ochrany dosahují v roce 2019 čísla 1587, v řízení bylo celkem 2131 žádostí o MO, statistika ukazuje na 61 udělených azylů a 86 doplňkových ochran. Celkem tedy bylo pouze o necelých 7% všech řešených žádostí v roce 2019 rozhodnuto pozitivně (MVČR 2020). Česká republika tedy v roce 2019 přijala 147 uprchlíků.

Závěrečné doporučení

Evropské vlády přijímají na jedné straně minimum uprchlíky a na druhé statisíce migrantů jako pracovní sílu. Média, která se tématu migrace věnují, mnohdy jasně nevymezí, jaký druh migrace mají na mysli, zároveň v nich splývají pojmy uprchlík a migrant (Pospěch, Jurečková 2019). Pro nabídnutí vyvážené perspektivy na tak mnohovrstevnaté téma, kterým migrace je, je třeba dbát na adekvátnost užití terminologie, na souvislosti, ve kterých jsou data o migraci interpretována a v neposlední řadě na etický kodex daného média.

Viktor Rumpík

Diakonie ČCE – středisko Západní Čechy

Terénní pracovník – Terén pro ohrožené osoby

POUŽITÉ ZDROJE

- Cizinci v České republice. 2017. Statistická ročenka ČSÚ. Praha: ČSÚ.
 ČSÚ. 2020a. „Zaměstnanost, nezaměstnanost“. [online]. Český statistický úřad [online].
 Praha [cit. 28. 1. 2020].
 Dostupné: https://www.czso.cz/csu/czso/zamestnanost_nezamestnanost_prace.
- ČSÚ. 2020b. „Cizinci: Počet cizinců.“ [online]. Český statistický úřad.
 Praha [cit. 22. 1. 2020].
 Dostupné: <https://www.czso.cz/csu/cizinci/cizinci-pocet-cizincu>.
- ČSÚ. 2020c. „Počet uchazečů o zaměstnání v evidenci úřadu práce na 1 pracovní místo v evidenci úřadu práce, ČR a kraje“. [online]. Český statistický úřad [online]. Praha [cit. 28. 1. 2020].
 Dostupné: <https://www.czso.cz/csu/czso/pocet-uchazecu-o-zamestnani-v-evidenci-uradu-prace-na-1-pracovni-misto-v-evidenci-uradu-prace-cr-a-kraje>.
- De Hann, A. 1999. „Livelihoods and Poverty: The Role of Migration – A Critical Review of the Migration Literature.“ The Journal of Development Studies. 36(2): 1-47.
- EUROSTAT. 2020. „Unemployment rates, seasonally adjusted, December 2019. [online].
 Eurostat. Statistic Explains. . [cit. 6. 2. 2020].
 Dostupné: https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php/Unemployment_statistics.
- Gosh, B. 2006. „Migrants’ Remittances and Development. Myths, rhetoric and realities“. [online].
 IOM Geneve. Bookstore. [cit. 29. 1. 2020].
 Dostupné: https://publications.iom.int/system/files/pdf/migrants_remittances.pdf.
- Jungwirth, T. 2019. „Cesty k prosperitě. Migrace a rozvoj v České republice.“ [online].
 Charita ČR. [cit. 22. 1. 2020].
 Dostupné: <https://www.charita.cz/res/archive/007/000908.pdf?seek=9>.
- IMF. 2009. „International Transactions in Remittances: Guide for Compliers and Users“. [online].
 International Monetary Fund. Washington. [cit. 29. 1. 2020].
 Dostupné: <https://www.imf.org/external/np/sta/bop/2008/rcg/pdf/guide.pdf>.
- KNOMAD 2019: „Migration and remittances. Recent Developements and Outlook“. [online].
 MIGRATION AND DEVELOPMENT BRIEF 31. April 2019. [cit. 29. 1. 2020].
 Dostupné: <https://www.knomad.org/sites/default/files/2019-04/Migrationanddevelopmentbrief31.pdf>.

- MVČR. 2020. „Statistické zprávy o mezinárodní ochraně za jednotlivé měsíce v roce 2019“. [online].
 Ministerstvo vnitra České republiky. [online].
 Dostupné: <https://www.mvcr.cz/migrace/docDetail.aspx?docid=22184202&doctype=ART>.

- Němečková, M. 2019. „Lidi v produktivním věku bude ubývat“. [online].
 Statistika a my. 2/2019. [cit. 29. 1. 2020].
 Dostupné: <https://www.statistikaamy.cz/2019/02/lidi-v-produktivnim-veku-bude-ubyvat/>.

- OECD. 2020a. „Foreign-born unemployment“. [online]. OECD data. [cit. 2. 2. 2020].
 Dostupné: <https://data.oecd.org/migration/foreign-born-unemployment.htm#indicator-chart>.

- OECD. 2020b. „Foreign born participation rates“. [online]. OECD data. [cit. 2. 2. 2020].
 Dostupné: <https://data.oecd.org/migration/foreign-born-participation-rates.htm#indicator-chart>.

- Pospěch, P. a A. Jurečková. 2019. „Migrace bez migrantů. Mediální obraz migrace a jejích aktérů v České republice“. [online]. Člověk v tísni.
 Dostupné: https://www.clovekvtisni.cz/media/publications/1319/file/2019_11_01_vyzkumna_zprava_media_a_migrace_cz.pdf.

- Stojanov, R. 2015. „Remittance a metodiky jejich měření: Případová studie Česka.“ Pp. 241-261. in Dušan Drbohlav (ed.). 2015. Ukrajinská pracovní migrace v Česku. Migrace – remittance – (rozvoj). Praha: Karolinum.

- Souralová, A. 2009. „Care drain versus brain drain: Pracovní migrace žen“. [online]. Migrace online.
 [cit. 20. 1. 2020].
 Dostupné: <https://migraceonline.cz/cz/e-knihovna/care-drain-versus-brain-drain-pracovni-migrace-zen>.

- Toušek, L. 2012: „Vybrané aspekty metodologie aplikované antropologie.“ Pp. 25-73 in Tomáš Hirt et al. 2012: Vybrané kapitoly z aplikované sociální antropologie. Plzeň: ZČU.

- Trlifajová, L. 2015: „Cizinci ztraceni v počtech? Metoda práce s daty o cizincích ve veřejně dostupných databázích“. [online]. Migrace online.
 [cit. 20. 1. 2020].
 Dostupné: <https://migraceonline.cz/cz/e-knihovna/cizinci-ztraceni-v-poctech-metodika-prace-s-daty-o-cizincich-ve-verejne-dostupnych-databazich>.

UNHCR. 2020a. „Mediterranean Situation“. [online]. Operational portal. Refugee Situations.

[cit. 5. 2. 2020].

Dostupné: <https://data2.unhcr.org/en/situations/mediterranean>.

UNHCR. 2020b. „Figures at a Glance. Statistical Yearbooks.“. [online]. UNHCR. The UN Refugee Agency.

[cit. 5. 2. 2020].

Dostupné: <https://www.unhcr.org/figures-at-a-glance.html>.

UNPD 2020a: „Total international migrant stock“. [online]. Population Division of the Department of Economic and Social Affairs of the United Nations Secretariat.

[cit. 29. 1. 2020].

Dostupné: <https://www.un.org/en/development/desa/population/migration/data/estimates2/estimates19.asp>.

UNPD 2020b: „International migrant stock - by age and sex“. [online]. Population Division of the Department of Economic and Social Affairs of the United Nations Secretariat.

[cit. 29. 1. 2020].

Dostupné: <https://www.un.org/en/development/desa/population/migration/data/estimates2/estimates19.asp>.

World Bank 2020a: „Personal remittances recieved“. [online]. The World Bank.

[cit. 29. 1. 2020].

Dostupné: <https://data.worldbank.org/indicator/BX.TRF.PWKR.CD.DT>.

World Bank 2020b: „Record High Remittances Sent Globally in 2018“. [online]. The World Bank.

[cit. 29. 1. 2020].

Dostupné: <https://www.worldbank.org/en/news/press-release/2019/04/08/record-high-remittances-sent-globally-in-2018>.

Zábojníková, K. 2018. „Hospodářský růst navýšil objem remitencí“. [online]. Statistika a my 11-12/2018.

[cit. 29. 1. 2020].

Dostupné: <https://www.statistikaamy.cz/2018/12/hospodarsky-rust-navysil-objem-remitenci/>.

Zákon č. 111/2006 Sb., zákon o pomoci v hmotné nouzi.

Zákon č. 435/2004 Sb., zákon o zaměstnanosti.

**TVÁŘE
MIGRACE**

Diakonie ČCE
Středisko humanitární a rozvojové spolupráce
Belgická 374/22, 12000 Praha 2

www.tvaremigrace.cz

Tento projekt je financován
z prostředků Evropské unie.

Tento dokument vznikl za finanční podpory Evropské Unie. Za obsah tohoto dokumentu odpovídá výlučně Diakonie ČCE a za žádných okolností jej nelze považovat za názor Evropské Unie.

Tato publikace vyšla v rámci projektu „SDGs and Migration – Multipliers and Journalists Addressing Decision Makers and Citizens in the EU“, který realizujeme díky programu Evropské unie pro vzdělávání a osvětu (Development Education and Awareness Raising - DEAR).